Talouspolitiikka
Pinomaa Simo



15.5.2017

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta
**Julkisen talouden suunnitelma vuosille 2018—2021**

Talouden viimeaikainen elpyminen ei poista julkiseen talouteen syntynyttä rakenteellista alijäämää. Siksi on tärkeää, että hallitus tasapainottaa julkista taloutta hallitusohjelman mukaisesti. Julkinen talous on saatava paremmin tasapainoon ennen väestön ikääntymisen aiheuttamaa menojen rajua kasvua.

Suomen talous on kehittynyt talouskriisin jälkeen selvästi heikommin kuin keskimäärin EU-maat. Bruttokansantuote on määrällisesti 4–5 prosenttia pienempi kuin vuoden 2008 alussa. Keskimäärin muissa EU-maissa bruttokansantuote on kasvanut tuon vertailukohdan yläpuolelle.

Mikään tutkimuslaitos ei pidä todennäköisenä, että Suomen talous alkaisi kasvaa nopeasti lähivuosina. Tutkimuslaitosten ennusteet vuosille 2017 ja 2018 ovat keskimäärin 1½ prosentin tasolla. Valtiovarainministeriön tuore ennuste 1,2 prosenttia ja 1,1 prosenttia vastaaville vuosille on jonkin verran keskiarvoa matalampi.

**Verotus kireää**

EK pitää myönteisenä, että julkisen talouden alijäämää ja velkasuhteen kasvua ei yritetä korjata verotusta kiristämällä. Verotusta kiristettiin tuntuvasti edellisen hallituksen aikana. Verotuksen lisäkiristäminen heikentäisi Suomen talouden kasvunäkymiä.

Suomen bruttoveroasteen arvioidaan kuluvana vuonna olevan noin 43 prosenttia, mikä on EU:n viidenneksi korkein. Suomea korkeampi veroaste on tänä vuonna Tanskan lisäksi Ranskassa, Belgiassa ja niukasti myös Ruotsissa.

EK pitää myönteisenä, että veroaste laskee hallituskauden aikana maltillisesti. Julkisen talouden suunnitelman mukaan Suomen veroaste laskee vuosikymmenen loppuun mennessä 42,5 prosenttiin.

Erityisen tärkeää on, että ansiotuloverotus ei kiristy millään tulotasolla hallitusohjelman mukaisesti. EK korostaa, että hallitus on todennut tukevansa kilpailukykysopimuksen syntyä tuloveron kevennyksellä.

Talouspolitiikka
Pinomaa Simo

15.5.2017

**Menoaste huipussa**

Julkisten menojen suhde BKT:hen on Suomessa viime vuosina hieman laskenut. Edelleen menosuhde on korkeampi kuin missään muussa EU-maassa. Ongelmana on se, että BKT:n taso ei ole kunnolla toipunut finanssikriisin aiheuttamasta romahduksesta. Julkiset menot sen sijaan ovat Suomessa nousseet vuoteen 2015 asti tasaisesti.

Osaltaan menovertailua haittaa se, että kaikkia julkisyhteisöjen sisäisiä ostoja ei tilastoissa ole nettoutettu ja eräitä sosiaalietuuksia kohdellaan verotuksessa eri tavoin. Kun nämä tekijät huomioidaan, Suomen sijoitus putoaa vuonna 2015 hieman Ranskan, Kreikan ja Belgian taakse. Julkistalous on tälläkin mittarilla Suomessa muita Pohjoismaita selvästi laajempi.

EK painottaa, että hallituksen julkistamat noin 4 mrd euron menosäästöt ovat oikean suuntaisia. Ne eivät kuitenkaan riitä vakauttamaan velkasuhteen kehitystä vuosikymmenen loppuun mennessä. Julkisia menoja on välttämätöntä leikata lisää, mikäli talous ja työllisyys eivät riittävästi parane.

**Työllisyys kasvaa – uudistuksia tarvitaan**

Viime kuukausien hyvistä talousuutisista paras on se, että työllisyys on alkanut vähitellen parantua. Näyttää siltä, että vajaa puolet hallituksen tavoittelemasta 110 000 työpaikkatavoitteesta vuoteen 2019 mennessä saavutetaan ja työllisyysaste kipuaa noin 70 prosenttiin. Jotta 72 prosentin työllisyysaste saavutettaisiin, pitäisi Suomeen tulla noin 50 000 työpaikkaa lisää.

EK pitää valitettavana, että hallitus ei päättänyt edes selvittää perhevapaa järjestelmää. On ilmeistä, että Suomessa nuorten naisten suhteellisen matala työllisyys- ja työssäoloaste aiheutuu nykyisestä perhevapaajärjestelmästä.

**Muutokset asumistukeen välttämättömiä**

Työllisyyden ja sitä kautta julkisen talouden kannalta on oleellista, että kannustinloukkuja saadaan pienennettyä. EK katsoo, että hallituksen puoliväliriihen päätös päivähoitomaksujen alentamisesta on oikeansuuntainen. Lisäksi asumistuen neliökohtainen katto sekä tuen kehityksen sitominen kuluttajahintoihin vuokraindeksin sijasta todennäköisesti hillitsee vuokrien nousua.

Valitettavasti hallituksen kannustinloukkupaketin välittömät työllisyysvaikutukset ovat kuitenkin varsin vaatimattomat. EK painottaa, että halli-

tuksen olisi myös pitänyt palauttaa toimeentulotukeen asumismenojen omavastuu. Nykyistä suurempi omavastuu kannustaa tuen saajia omilla valinnoillaan vaikuttamaan omiin asumiskustannuksiin.

Lisäksi EK katsoo, että työtulojen leikkaavaa vaikutusta asumistukeen olisi pitänyt lieventää. Työn kannustavuuden näkökulmasta on ongelmallista, että työtulojen kasvaessa asumistuki leikkaantuu hyvin jyrkästi. Siksi työtulojen, ei siis muiden tulojen, asumistukea leikkaavaa vaikutusta olisi lievennettävä.

**Lisää kohtuuhintaisia asuntoja kasvukeskuksiin**

Asumisen kustannus nousee monelle pienituloiselle aivan liian korkeaksi, kun kasvukeskuksissa on liian vähän kohtuuhintaisia asuntoja, EK pitää tärkeänä, että kohtuuhintaisia asuntoja rakennetaan huomattavasti nykyistä enemmän alueille, joissa on avoimia työpaikkoja, ja joille niitä jatkossakin syntyy.

Tämä edellyttää parempia päätöksiä kunnissa, mutta myös kaavoitukseen ja rakentamiseen liittyvien normien osittaista purkua. Rakentamiseen ja kaavoitukseen liittyvät ratkaisut eivät valitettavasti ole nopeavaikutteisia. Välitöntä muutosta tilanteeseen saadaan vain muuttamalla asumisen tukemista.